

Tuberkulosens inntog i laboratoriet

Tuberkulose var den store folkesykdommen på 1800-tallet, og var årsaken til ett av sju dødsfall. Infeksjonssykdommer var av de fleste leger inntil 1880-årene blitt ansett som indre organiske prosesser. Fra 1880-årene, og særlig på grunn av Robert Kochs (1843–1910) arbeid, kom slike sykdommer til å bli identifisert med en ekstern årsak. Etiologi, som hadde vært av relativt begrenset betydning inntil da, ble nå en avgjørende størrelse for medisinen. Kochs tuberkelbasill utgjorde et brudd i så henseende. Etter at han i lang tid i samarbeid med sine assistenter hadde utviklet metoder for å isolere basillen fra blodet og dyrke rene bakteriekulturer, lyktes han i å påvise *Mycobacterium tuberculosis* i 1882. Bakterien var blitt isolert fra en syk arbeiders vev, og farget med metylenblått. Det var de resulterende blåfargede, kurvede stavene Koch viste frem ved kunngjørelsen 24. mars 1882. Dette er utdrag fra professor Billroths tale i anledning Kochs arbeid. Den ble publisert i andre årgang av *Tidsskrift for praktisk Medicin* samme høst (1882; 2: 228–31).

Et Foredrag om Tuberkel Baciller

Hvad Tuberkelbacillerne angaar, saa er det jo bekjendt, at man længe har søgt efter dem, også undertiden har troet at have opdaget dem. I Betragtning af den overordentlige Omhu og Nøiagtighed, hvorved Kochs Undersøgelser er anstillede, står det for mig som utvivlsomt, at man virkelig denne Gang har med et videnskabeligt Faktum at gjøre [..]

Det er altså også rimeligt, at de enkelte Mennesker forholder sig forskjelligt med Hensyn til Modtagelighed. Der gives Mennesker, hos hvem Tuberkelbacillerne let sætter sig fast og voxer og andre, hos hvem de vanskelig, maaske slet ikke trives. Af denne Iagttagelse kan vi forklare os, hvorledes det forholder sig med den saakaldte Arvelighed. Tuberkulosen som saadan arves ikke, men kun Anlægget dertil. Medfødte Miliær-Tuberkler er, saavidt jeg ved, ikke bekjendte. [...]

Disse interessante Undersøgelser har givet os Nøglen til Forklaringen af mange Fænomener, som vi forøvrigt allerede empirisk kjendte. Men det er netop det Skjønne ved denne Opdagelse, at ved den har vore naturvidenskapelige Iagttagelser faaet fast Grund under sig.

I praktisk Henseende kunde endnu mangt og meget være at erindre. Vi ved nu, at Tuberkulosen er en Infektionssygdom. Dette har vi vistnok ogsaa før antaget, men vort Syn paa Sagen og som Følge deraf vor Handlemaade er klarere og sikkere, naar vi f.Ex. véd, at Tuberkelbaciller ogsaa kan forekomme i Sputa hos saadanne Patienter, hvis Slimhinder endnu kan synes at befinde sig i en Tilstand af Katarr. Meget, som vi hittil har opfattet som Arvelighed, maa vi herefter betragte som Infektion. Saaledes kan f.Ex. en tuberkuløs Moder, som spytter i sit Lommetørklede, smitte sit Barn, for hvem det samme Tørklæde bliver brugt til at pudse Næsen. En anden Kilde til Infektion er gennem Tarmkanalen, ved Nydelse af Kjød eller Melk af perlesyge Dyr osv. Det er ogsaa sandsynligt, at der kan opstaa Infektion af tørt med Sporer opfyldt Støv. Videre Undersøgelser maa søge at bringe paa det rene de forskjellige Kilder til Infektion.